بۆ کێ دەنووسی؟!.. برایم فەڕشی

بۆ کێ دەنووسی، پرسیارێکی گرنگە. گەر کتێب کاڵا بێ، خاوەن کاڵا دەبێ بزانێ کڕیار کێیە! وەرزێر پەتاتە و پیواز بۆ بازاڕ و کڕیار، بەرهەم دەهێنێ! کتێب پەتاتە و پیواز نییە، لە بۆ کەسان بەرهەم دەهێندرێ، گەورە و بچووک، پیر ولاو، ژن و پیاگ، ئەم گرووپ و ئەو گرووپ، ئەم توێژ و ئەو توێژ!

نووسەری ڕۆمان وەڵامی ئەم پرسیارە دەداتەوە کە بۆ کێ و کام گرووپی کۆمەڵگا دەنووسێ. وەشانخانە بە وردی خوێنەری کتێب و نووسەرەکانیان لە بەرچاو دەگرن و زۆربەیان لە نووسەران داوا دەکەن کە چۆن بۆ خوێنەری جێگای مەبەست بنووسن. ئەوەش قانوونی بازاڕە و کاڵایە!

ئەمڕۆ نەک بازاڕی کتێب، بازاڕی سینەما، ڕادیۆ، تەلەڤیزیۆن و سەرجەم مێدیا و سۆسیال مێدیا دەگرێتەوە. ئەوەش بەو مانایە نییە، وەڵامی ئەم پرسیارە نەدرێتەوە کە نووسەر خۆی کێیە و بۆ کێ دەنووسی؟ ئایا هەر نووسەر، فەیلەسووف و زانستپێشە بۆ بازاڕ دەنووسن؟

هەندێک نووسەر بە مەبەست بۆ کەسان و توێژ و گرووپی جێگای نەزەری خۆیان، دەنووسن و لە ڕێگای کتێب و نووسینەکانیانەوە لە گەڵ ئەم توێژە گرێدەدرێن. هەندێک بێ مەبەست بۆ گرووپێکی تایبەت نانووسن، بەڵام خوێنەری تایبەت بۆ خۆیان پەیدا دەکەن. ئەوەش زۆربەی ئەو نووسەرانە دەگرێتەوە کە لە بازنەیەکی تایبەت بۆ خۆیاندا دەخولێنەوە، چ وەک بابەت، چ وەک ژانر و چێشنی ئەدەبی.

ئەو نووسەرەی خۆی بە شیعر، چیرۆک، ڕۆمانەوە، خەریک دەکات و ئەویتر لە بواری وەک شانۆ، سینەما، فەلسەفە، هونەر، مێژوو، فەرهەنگ و زانست دەنووسێ، خوێنەری خۆی پەیدا دەکات.

بەرتۆلت بێڕشت دەیگوت: "نووسەر ناتوانن بەو خێراییەی دەوڵەتەکان شەڕ ساز دەکەن، بنووسن. نووسەر دەبێ بیر بکاتەوە!". لە سەردەمی ئێستا کە خوێندنەوەی کتێب بە گشتی ڕوو لە کەمی دەدات و منداڵ و لاو کەمتر ڕوو لە خوێندنەوە دەکەن و خۆیان لە بێژمار پلاتفۆڕمی ئینتەرنێتەدا دەبیننەوە و زۆربەی کاتی شەو و ڕۆژیان لە بەر سمارتفۆن و تابلێت تێدەپەڕێ، خێرا خێرا نووسین و ڕووکەشی تێڕوانین و بەشداربوون لە تێگەیشتنی گشتی، بۆتە نۆڕم. ئەوە دایک و باب و گەورەکانیش دەگرێتەوە، کە بەردەوام کاتیان بە پلاتفۆڕمەکانەوە دەرباز دەبێت و نیاز بە خوێندنەوە نابینن!

ئەمڕۆ ئەم پرسیارە گرنگتر دەبێتەوە کە نووسەر بۆ کێ دەنووسێ؟

ئایا نووسەر دەبێ خۆرا خۆرا بنووسێ و بڵاوی کاتەوە؟

گونتر گاو، ژۆڕنالیست لە گونتر گراسی شاعیر و ڕۆمانوسی پرسی: ” بۆچی چەند ساڵە هیچت نەنووسیوە، ئایا خوێنەرەکانت لە دەست نادەی؟” گراس لە وڵامدا دەبێژێ” نووسینی دوا ڕۆمانی من چوار ساڵی خایاند!”

نووسین بەرهەمی بیرکردنەوە و بیرکردنەوە دژوارترین کاری مرۆڤە و کاتی گەرەکە، بە پێچەوانە فرۆشیار بە پێی ویستی بازاڕ خۆرا دەجولێنەوە. وەشانخانە ئەو کاتە لە سەر نووسەر بە تەواوبوونی بەرهەمەکەی ڕادەوەستێ، کە بازاڕیان بە تەر بکات. ئەڵبەت ئەوە هەموو وەشانخانەیەک ناگرێتەوە و هەیە کە خەمی گەورەیان بڵاوکردنەوەی زانیین و زانیاریی و بیروهزرە!

بە دەگمەن چیرۆکنووس، ڕۆمانووس، فەیلەسووف، نووسەری بابەتی سیاسی، ئابووریی، تەکنیک، زانست، هونەر و بواری تر، لە سۆسیال مەدیا بابەت بڵاو دەکەنەوە. سۆسیال مەدیا شوێنی خۆرا خوێندنەوە و پەڕین لە سەر ئەم بابەت بۆ ئەو بابەت و ئەم لاپەڕە بۆ ئەو لاپەڕە، کە هەمووی لە چرکەساتدا تێدەپەڕێ. ئەم چرکەساتانە بیروهزری قووڵی لێناکەوێتەوە و دەرفەتی چوار ساڵە بۆ نووسینی ڕۆمان ناڕەخسێنێ. هەر بۆیە زۆربەی هەرە زۆری ئەو نووسەر و بیرمەندانەی دەنووسن، خۆیان لە سۆسیال مەدیا نابیننەوە، مەگەر ئەوەی سۆسیال مەدیا و مرۆقی ناو سۆسیال مەدیا، ببێتە بابەتی نووسین و لێکۆڵینەوە!

بە کوردی بە کیان، بە مەدیا، بە سیستەم کە خۆی لە بازنەی کۆمەڵگای ئیسلام-دا دەبینێتەوە، کە کەمترین خوێنەری کتێب لە سەر گۆی زەوییان، ئەم پرسیارە گرنگتر دەبێ کە نووسەری کورد بۆ کێ دەنووسێ و بۆ کێ دەبێ بنووسێ؟ بۆ خەڵک و نەتەوەیەک کە تاکەکانی لە ساڵدا سێ کتێب ناخوێننەوە؟ بۆ سیاسیی و خوێندکارانی زانستگای کە بەدەگمەن کتێبی دوور لە بواری وانەی زانستگا دەخوێننەوە؟

نووسەر دەبێ بۆ کێ بنووسێ؟

لە هەموو کوردستان هەر چوار پارچە، بە دەگمەن چاپی کتێب دەگاتە ٥٠٠٠ و تیراژی کتێب لە دەوری ١٠٠ بۆ ٥٠٠ و کەمتر لەوە دەخولێتەوە و ئێستا بە هۆی تەکنیکی خێرای چاپی کتێب، زۆر لە وەشانخانەکانی کورد، ڕێژەی چاپی کتێبیان هێناوەتە خوار٥٠ کتێب و گەر داواکار هەبوو ئەوجا کتێبەکە لە چاپ دەدرێتەوە.

٥٠٠٠ و ٥٠٠ و ٢٠٠ و ٥٠ کتێب بۆ نەتەوەیەکی سەرووی پەنجا ملیۆن، دەبێتە چی؟ بەر لە زۆربوونی سۆسیال مەدیا خوێنەری ماڵپەڕەکانی کورد لە هەفتەدا چەند دەهەزار بوو، ئەمڕۆ بە دەگمەن ماڵپەڕەکان خوێنەریان هەیە.

نووسین و خوێندنەوە گرێدراوی حەز و ویستی کەسەکانە، ویست بە فێربوون، بە وەرگرتنی زانیاری، بە تێگەیشتن لە بوون و چێژ وەرگرتن لە ژیان. خوێندنەوە گرێدراویی ئاگابەخەبوونی مرۆڤە، ئەو مرۆڤەی گەرەکی بێ لە بازنەی تەسک و ڕووکەشی تێگەیشتن، دەربازی قووڵایی تێگەیشتن لە دیاردەکان بێ.
ژیانی ڕووکەشی بەرهەمی ئۆتۆماتیسم و عادەت و دووبارەبوونەوەیە و مرۆڤ بەرەو قووڵایی تێگەیشتن لە بوون و ژیان نابا. مێدیا و سۆسیال مێدیای زانیاری بەرتەسک بەخش، زۆرترین کاتی شەو و ڕۆژی مرۆڤ بە گشتی و مرۆڤی کورد بەتایبەت لە خۆ دەگرێ و ئەوەش، چۆنیەتی کۆمەڵگای کوردستان دەردەخات کە زۆرتر و زۆرتر بەرەو ڕووکەشیبوون دەکێشرێ.
مێدیا و سۆسیال مێدیای دەرەوەی کورد زۆرترین دەور و کاریگەریی دەگێڕن بە ئەوەی مرۆڤی کورد لە بازنەی تێڕوانینی بەرتەسکدا بمێنێتەوە. نەتەوەیەک کە تاکەکانی دوور لە زانیاری بە تێگەیشتن لە خۆی و سەردەم بمێنێتەوە، گۆڕان لە ژیانیاندا پێک نایات!

برایم فەڕشی
١٤/١١/٢٠٢٤